

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin Varoluşsal Kaygı Düzeylerinin Ait olma Düzeylerini Yordama Gücü (İstanbul İli Örneği)

The Predictive Power of Existential Anxiety of Guidance and Psychological Counseling College Students' on Belonging Levels (The Case of Istanbul)

Mustafa OTRAR^{a17}, Ourchan KOUROU^b

(a) Doç.Dr., T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Kurul Üyesi, Ankara

(b) Uzm., Özel Etki İlkokulu Psikolojik Danışmanı, Küçükçekmece, İstanbul

Özet

Bu araştırmanın amacı rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin varoluşsal kaygılarının ait olma düzeylerini yordama gücünün incelenmesi olarak belirlenmiştir. Araştırmanın modeli, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul ilinde devlet ve vakıf üniversitelerinin dahil edildiği tesadüfi oransız küme örnekleme kullanılarak oluşturmuştur. Bunun sonucunda belirlenen beş devlet ve özel üniversitede öğrenim gören 705 rehberlik ve psikolojik danışmanlık bölümünde öğrencisine yansız biçimde ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Ait Olma Ölçeği, Varoluşsal Kaygılar ölçeği ile Kişisel Bilgi formu kullanılmıştır. Veriler, Pearson çarpım Moment Korelasyon analizi ve basit standart regresyon analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda; rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin ait olma toplam puanı ve alt boyutları (arkadaş grubuna ait olma, mesleğe ait olma, aileye ait olma) ile varoluşsal kaygı düzeyleri toplam puanı ve alt boyutları (anlamsızlık kaygısı, ölüm kaygısı, özgürlük kaygısı, yalıtılmışlık kaygısı) arasında negatif yönde anlamlı bir ilişkiler bulunmuştur. Yapılan regresyon analizleri sonucunda anlamsızlık kaygısı alt boyutu ait olma toplam puanının %21'ini açıklamaktadır. Ölüm kaygısı alt boyutu ait olma toplam puanının %2'sini açıklamaktadır. Özgürlük kaygısı alt boyutu ait olma toplam puanının %7'sini açıklamaktadır. Yalıtılmışlık kaygısı alt boyutu ait olma toplam puanının %25'ünü açıklamaktadır. Varoluşsal kaygı ölçeği toplam puanı ait olma toplam puanının %28'ni açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Varoluşsal Kaygı, Ait Olma, Varoluşçuluk

Abstract

Main objective of this research is to investigate predictive power of students of psychological counselling and guidance for their existential anxiety levels' belonging power levels. Investigation method of this research has been designed as correlational survey model from models of quantitative research. Its sample has been formed as using the random disproportionate cluster sampling model sample to which state and foundation universities in

¹⁷ Doç.Dr., T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Kurul Üyesi, E-mail: motrar@marmara.edu.tr

Istanbul have been included. As a result, 705 students who receive education in five state and foundation universities in Istanbul have been reached by impartial ways. The belonging scale which was developed by Ersanlı and Koçyiğit (2013) and the existential anxiety tool which was developed by Yıkılmaz (2016) have been used in the investigation as data collection tools. Data were analyzed by Pearson product Moment Correlation analysis and simple standard regression analysis. As a result of the research, meaningful relationships were found among students of psychological counselling and guidance's belonging scores and lower dimensions such as belonging to social circle, occupation, and family as well as total score of existential anxiety levels and lower dimensions such as absurdity and death, freedom, and isolation anxieties. Lower dimension of absurdity score consists of 21 % of the total score of belonging. Lower dimension of death anxiety consists of 2 % of total score of belonging. Lower dimension of freedom anxiety consists of 7 % of total score of belonging. Lower dimension of isolation anxiety consists of 25 % of total score of belonging. Total score of existential anxiety scale consists of 28 % of total score of belonging.

Keywords: Existential Anxiety, Belonging, Existentialism

1. Giriş

Temellerinin 1940'larda Avrupa'da atıldığı ve Amerika'ya da yayılan, adını varoluşçuluk alan bir düşünce akımı hızla gelişmekteydi. Varoluşçuluk, her öncü akım gibi önceleri farklı gruplar tarafından benimsenmiş, din adamları, üniversite öğrencileri, sanatçılar, toplum düzeninden hoşnutsuz olanlar, yeni moda akımlarını izlemeyi benimseme alışkanlığı olanlar tarafından benimsenmişti (Geçtan, 1974). Varoluşçu felsefe, Marcel'den Kierkegaard'a tanrıci, Sartre'den Heidegger'e tanrıtanıamaz varoluşçuluk diye adlandırılarak uzanan iki zıt çizgiden oluşmaktadır. Genel hatlarıyla, bir yandan bireyin varoluşunu hareket noktası olarak kabul eden bir varlık felsefesi iken, diğer yandan da, kişinin dünya içindeki yer alışlarını, diğer insanlar ve toplum karşısındaki yerini ve değerini anlamaya çalışan, onun eylemlerinin temelindeki sorumluluğunu yoğun bir şekilde hisseden etik ve değerler felsefesi görünümündedir (Gürsoy, 1987).

May (2012)'e göre dünyanın farklı bölgelerinden birçok psikoterapist, insanların terapiye gelme ve yardım arama nedenlerini Freud'un döneminde sıklıkla rastlanan histeri gibi durumlarından daha çok yalnızlık yabancılaşma, anlam arayışı, umutsuzluk, soyutlanma ve yakın ilişkiler kuramama tarzında sorunlara bıraktığını gözlemlemişlerdir. Bu gelişen yeni semptomlar karşısında o döneme kadar egemenlik kurmuş olan psikoterapiler her zaman yeterli bir yanıt verememişlerdir. Bu sebeple klasik psikanaliz ve davranışçı kuramların insanı bir obje gibi ele alarak açıklama eğilimleri eleştirilmeye başlanmıştır.

Psikanaliz insanın özgürlüğünü akılcı olmayan güdülerin, bilinçaltı güçlerin ve geçmiş olayların sınırlandırdığını savunur. Fakat varoluşçu terapistler, insanın özgürlüğünün kendi koşullarını seçmek olduğunu, insanın seçimlerinden ve eylemlerinden sorumlu olduğunu varsaymaktadırlar. Varoluşçu ilke, temelde insanın ne olacağını kendisinin belirliyor olması olduğu için, birey koşulların kurbanı

olarak değerlendirilemez. Terapideki temel hedeflerden birisi de, danışmaya gelen kişilerin yaşam üzerine düşünceleri, farklı alternatiflerin farkına varmaları ve bunlar arasından birine karar vermeleri için cesaretlendirilmeleridir (Corey, 2008).

Varoluşçu terapiyi farklılaştıran bir diğer unsur da kaygıyla tanışma, direnişle karşılaşma ya da yaşam öyküsünü edinme gibi durumlar karşısında terapistin özellikle ne yapması gerektiği değil, terapinin bağlamının ne olduğudur. Varoluşçu terapinin en temel katkılarından birisi insanı varlık olarak anlamaya çalışmasıdır. Bu anlam biçimi varoluşçuluğa ayırıcı bir özellik getirmektedir. Varoluşçu terapi ontoloji ve varlık bilimi ile psikoterapistin karşısında oturan o varlığın varoluşuyla ilgilenmektedir. Diğer terapi yaklaşımlarında kaygıyla tanışma, direnişle karşılaşma veya yaşam öyküsü edinme gibi durumlar karşısında terapistin ne yapması gerektiği ön plandadır, fakat varoluşçu yaklaşımda bu durum farklıdır, tüm bu süreçler terapinin bağlamı olarak değerlendirilir (May, 2012).

1.1. Varoluşsal Kaygı

Varoluşçu yaklaşımı benimseyen düşünürler, kaygıyı insan doğasının en önemli durumlarından biri olarak görmüşlerdir. Bunun yanında insanın günlük hayatında yaşadığı kaygı durumu ile varoluşsal kaygı arasında kesin bir ayrıma gitmişlerdir. Bu ayrımı yaparken varoluşsal düşünürler, varoluşsal kaygının insanın hayatında temel ve evrensel bir durum olduğunu, insanların çok azı tarafından saf hali deneyimlenebileceğini öne sürmektedirler (Kıraç, 2007).

Geçtan (2000)'a göre kaygı insanların günlük yaşamlarının bir parçasını oluşturmaktadır, kaygısı olmayan bir insan yoktur. Gündelik yaşamın içerisinde sınıma ve yeni bir deneyim karşısında her bireyin arada bir yaşadığı kaygılar gerçektir. Kaygı yoğunlaştığında, bütün bir hayatın merkezine oturup yaşanma süresi uzadığında, bireyin yaşamını sürdürmesini zorlaştırmaya ve ruh sağlığı problemlerine sebep olur.

Çücen (2015)'e göre Dasein'in varlığı kendini kaygı olarak açığa vurur. Eğer kaygı Dasein'in varlığını açığa çıkarıyorsa, kaygı fenomeni varoluşsal açıdan ele alınmalı ve irdelenmelidir. Varlığın önsel-varoluşsal serimlemesi sonucu ortaya çıkacak olan kaygı temel ontolojinin de hazırlayıcı yolu olacaktır. Dasein ne zaman kaygıya kapılsa o zaman dünya-içinde-varlık olduğunu anlar. Gelişen kaygılar sonrasında kendi tekniğine kavuşan Dasein, kendi varlığının imkânlarını bilen ve bunlar arasında seçebilme özgürlüğüne sahip bir varlıktır. Dasein'i özgür hale getirir aynı zamanda varlığının da özgürlüğü ile yüzleşir.

Yalom (2001)'a göre bireyler dört temel kaygı türü ile yaşamaktadır. Bunlar, anlamsızlık, özgürlük, yalıtılmışlık, ölüm kaygılarıdır.

1.2.1. Anlamsızlık Kaygısı

İnsanoğlu anlam arar gibi görünmektedir. Anlam, amaç, değerler veya idealler olmaksızın yaşamak, önemli ölçüde stres yaratmaktadır (Yalom, 2001). İntihar ve depresyon gibi durumların en önemli nedenlerinden biri anlamsızlıktır. Fakat her depresyon anlamsızlıktan, her intihar varoluşsal boşluktan

kaynaklanmaz ama birey uğruna yaşamaya değebilecek bir şey bulursa kendi yaşamını sonlandırma isteği ve dürtüsünün üstesinden gelebilir (Frankl, 2014).

Yıkılmaz (2016)'a göre anlam bireyin kendisi tarafından oluşturulur. Bireyler dinsel veya dinsel olmayan pek çok eylem veya inanış şekliyle yaşamlarını anlamlı kılmaya ve öyle hissetmeye çalışırlar. Bireylerin kendi yaşamlarını anlamsız bulması da onların ruh sağlığını birçok zaman olumsuz etkilemektedir.

1.2.2. Yalıtılmışlık Kaygısı

Bireyler, diğer bireylerin içsel deneyimlerinin nasıl olduğunu ve bir başkası gibi olmanın ne demek olduğunu gerçekten bilemezler. Bu sebeple bireyin iç dünyası ile diğerleri arasında bir köprü bulunmamaktadır. Buna rağmen bireyler başkaları ile bağlı olma ihtiyacı hissederler. Bu bağlılığın gerçekleşmemesi bireylerde yalıtılmışlık ve yalnızlık duygularının oluşmasına sebep olur (Bruggen ve ark, 2014).

Bireyler çoğu zaman kendilerinden ve başkalarından soyutlandıklarını hissederler. Bu soyutlanmanın altında esasen bireyin varoluşuna ilişkin daha temel bir yalıtılmışlık yatmaktadır. Bundan dolayı varoluşsal yalıtım bireyin başkaları ile arasında ve kendisi ile ilgili kapatılamayan bir uçurumdur. Bu yalıtım birey ve dünya arasında da kendini hissettirebilir. Varoluşsal boşlukla yalıtılmışlık, bireylerin dünyasında hayal meyal tanınan bir duygudur. Yalıtılmışlıklarını sağlıksız bir şekilde algılayan bireyler, yalnızlığa tahammül edemez ve yalnız kaldıklarında acı çekip kıvranırlar. Fakat yalıtılmışlıkları ile yüzleşip onu keşfeden bireyler, diğerleri ile sevgi dolu ilişkiler kurabilirler, ama halihazırda ilişki kurabilen ve birazcık olgunluğa ulaşabilen bireyler yalıtım katlanabilirler (Yalom, 2001).

Yalom (2001)'a göre üç tip yalıtım vardır;

Kişilerarası yalıtım: Kişilerarası yalıtım genellikle yalnızlık olarak yaşanan ve kişilerden uzak yaşanan bir süreçtir. Genel anlamda kişilik bozukluklarının engellenmesi,(narsistik, şizoid, antisosyal vb), sosyal beceri yetersizliği veya yakın ilişkiler kurmayla ilgili çatışmalı duygular yalnızlığa neden olabilir.

Kişinin kendi içindeki yalıtımı: Birey bazı parçalarını birbirinden ayırır ve sonuç olarak benliği parçalanmaktadır. Bu yalıtılmışlığı yaşayan bireylerin daha çok kendi duygularını ve arzularını bastırdığı, kendi yargılarına güvenmediği, potansiyellerini bastırdığı görülmekte ve bunları yapan bireylerin kendi içinde yalıtılmışlığı daha çok yaşamaktadır. Bu tür yalıtılmışlıkta, genellikle savunma mekanizmaları, yaşantıların bilinçli farkındalığın dışına çıkması veya benliğin parçalanmasına işaret eder ve psikopatoloji ili ilişkili olduğu düşünülür.

Varoluşsal yalıtım: Bu yalıtım tipi genellikle ölüm ve özgürlük üzerine ilişkilidir. Genel olarak bakıldığında yalıtılmışlık kaygısının temelinde zaten ölüm kaygısı bulunmaktadır.

1.2.3. Ölüm Kaygısı

Birey için ölüm biyolojik bir son olsa da, varolmama tehdidini de temsil etmektedir. Bu sebeple ölümden kaçamayacağını farkına varan birey varoluşsal bir kaygı yaşamaya başlamaktadır. Birey için ölüm hem kişisel hem de sosyokültürel değişkenlerle ilişkilidir. Ölümün anlamı ölüm olayının bireyin başına gelmesi değil, bireyin ölüm olgusu karşısında hissettiği duygular ve yaptığı yorumlara bağlıdır (Onur, 2000).

Burada dikkat edilmesi gereken bir ayrım söz konusudur, ölüm korkusu ve ölüm kaygısının birbirinden farklı olduğu ve bazı küçük noktalarda birbirinden ayrıldığını görülmektedir. Korku ve kaygının ontolojik kökeni aynı olmasına karşın, ölüm korkusu nesnesi belli olan bireyin o ölüm anından korkmasıdır, hastalık veya kaza gibi. Ölüm kaygısı ise nesnesi bilinmeyen daha çok ölüm sonrasıdır, yokluktur (Tilich, 2014).

Yalom (2001)'a göre ölüm kaygısı her yerde ve her zaman bulunmaktadır. Bundan dolayı birey hayat enerjisinin büyük bir bölümünü ölümün inkârı ile harcamaktadır. Bireyin hayatındaki en kişisel olaylarda, güdülerine, savunmalarına rüyalarına ve başarılı olma dürtülerine kadar uzanan bir genişlikte ölüm kaygısının izleri görülmektedir. Bireyler ölüm ve ölmeyi olduğu gibi kabullenip onunla sağlıklı bir yüzleşme gerçekleştirmelidirler. Bu sağlıklı yüzleşmeyi yapabilen bireylerde kaygının azaldığı görülmektedir

1.2.4. Özgürlük Kaygısı

Özgürlük diğer kaygı türlerine göre çok açık olmayan nihai bir kaygıdır. Bunun yanında genel olarak özgürlüğün bireyleri nasıl kaygılandığı üzerinde çok durulmamakla birlikte, bireylere özgür olup olmadıkları sorulduğunda genellikle olumsuz ve o an içinde bulundukları koşulların seçimlerini etkilediği algısı oldukça yaygın olarak dile getirilir (Yıkılmaz, 2016).

Bireylerin özgürlüğü ve varoluşu birbirlerinden ayrı düşünülmemelidir, bu iki kavram birbirine bağlıdır. Özgürlük bireylerin davranışlarının sadece içgüdüler tarafından belirleyici biçimde dışa vurması ile değil, aynı zamanda bu davranışların varoluşuna bağlı olarak ortaya çıkması anlamına gelmektedir. Tarihsel sürece bakıldığında özgürlük, bireylerin ilk edinimidir ve dinler tarihine bakıldığında sonucu acı verici olmuştur. İlk insanın cennetten kovuluşunu anlatan yazılarda, insanın seçme özgürlüğü sonucunda çekilen acı vurgulanmaktadır. Dinler tarihine bakıldığında günah olarak nitelendirilen ilk edinin özgürlüktür (Fromm, 2011).

İnsan bir kez varolduktan sonra her şeyden sorumlu hale gelir. Bu sebeple atacağı her adım bir bunalıntı beraberinde getirecektir. Bireyler hayatlarında birden çok yaşantıyı seçme imkânına ve donanımına sahipken, sadece bir seçim yapmak zorunda olduğundan, yapacağı bu seçimin diğer olası seçenekleri imkânsız hale getirmesi bunaltıya neden olmaktadır (Göka, 1997).

Özgürlük, bireylerin önceden belirlenmiş bir dünyaya geldikten sonra veya karşılaştıkları gerçeklikle nasıl ilişki kuracağını kendi seçimleriyle belirlemesidir. Bireyin alması gereken bir kararda basit bir evet veya hayır seçmek değildir. Özgürlük bireyin kendini yaratma ve gerçekleştirme gücüdür. Duruma bu

şekilde bakıldığında özgürlük, bireyin gelişiminde söz sahibi olmasını ve kendi kendisine şekil verme kapasitesini ifade etmektedir (May, 2013).

Fark edilme, bağlı olma, sevilme bireylerin psikolojik sağlıklarını etkileyen temel etkenlerden bazılarını oluşturmakta ve bunlar temel bir ihtiyaç olarak kabul edilen aidiyet ile ilişkili olabilmektedir. Bireylerin aidiyet yokluğu, soyutlanma, yabancılaşma, reddedilme gibi duyguların yaşanmasına, bireylerin uyum ve davranış sorunları yaşamasına sebep olabilen, ruh sağlığını olumsuz etkileyen bir etkindir (Duru, 2007). Aidiyet ihtiyacının giderilmemesi bireylerde, kaygı, endişe, yoksunluk hali, bunalım, stres gibi duyguların gelişmesine yol açabilmektedir (Baumeister ve Tice., 1990).

1.3. Aidiyet

Aidiyetin ortaya çıkış sürecine bakıldığında ilkel topluluklara kadar uzanan bir geçmişten bahsetmek gerekir. Bu topluluklarda aidiyetin ortaya çıkış sürecine ilişkin psikolojik ve antropolojik araştırmalarda, sosyal deneyimlerin aidiyetin üzerinde belirleyici bir unsur olduğunu vurgulayan önemli bulgular ortaya konulmuştur. Levett-Jones ve arkadaşları (2007) ilkel topluluk bireylerinin yiyecek kaynaklarının güvenliği, yerleşik düzen, barınma, diğer topluluklara mensup bireylere karşı savunma, yırtıcı hayvanlara karşı savunma gibi temel düzeydeki ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, işbirliği ve uyumun sağlandığı bir grup içinde olmalarının bir avantaj olarak değerlendirilebileceğini ifade etmektedirler.

Aidiyet bireylerin kişilerarası ilişkilerle doyurabildiği bir gereksinim olmakla birlikte, her bireyin aidiyet ihtiyacı farklı düzeyde olabilir. Bu bağlamda bazı bireyler bu ihtiyaçlarını giderebilmek için daha fazla sosyal bağ, sevgi ve ilgiye ihtiyaç duyarken, bazıları bunu daha az talep etmektedir. Bazı bireyler bu taleplerini doyurma ihtiyacını daha fazla hisseder bazıları ise daha az sosyalleşme isteği duyarlar, bunun sebeplerine bakıldığında karşına bireysel farklılıklar çıkmaktadır (Duru, 2015).

Aidiyet duygusunun gelişmesi, bireyin kendini gerçekleştirmesine ve bununla beraber olumlu benlik saygısı geliştirmesine etkili olduğu vurgulanmaktadır. Bireyin geliştirdiği düşük benlik saygısı kaygı, uyumsuzluk ve depresyona sebep olurken, yüksek benlik saygısı ise bireyi stres, depresyon gibi olumsuz duygulara karşı korur. Bireyin toplum içinde kişisel uyumunu ve hissettiği pozitif duyguları arttırıcı bir etki göstermektedir (Leary ve ark, 1995).

Baumeister ve Leary (1995) insanın en temel güdülerinden birisinin ait olma ihtiyacı olduğunu belirtirler. Temel güdülerin özelliklerinden yola çıkarak, aidiyetin bireylerin kişiler arası ilişkiler kurmasında, sürdürüp geliştirmesinde etkin ve aynı zamanda evrensel bir istek olduğunu ifade etmişlerdir. Depresyon, ilişki problemleri, kaygı, yalnızlık gibi bunlara benzer yaşanan duygusal problemler, bireyin ait olma ihtiyacını karşılamadaki başarısızlık ve yetersizlikten kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Bunlardan başka nevrotik, yıkıcı ve uyumsuz davranışlar, bireylerin ait olma ihtiyacı karşılanmadığında, bireyin ilişki kurma ve onu sürdürmek için çaresiz ve başarısız girişimlere yansımış görünmekte veya amaçsızlığa ya da hayal kırıklığına sapmaktadır. Ait olma duygusundan yoksun bireylerin, intihardan trafik kazasına kadar pek çok davranış problemine yatkınlığının yüksek derece

olduğunu ifade etmişlerdir. Aynı zamanda Hagerty ve Patusky (1995)'e göre ait olma duygusu, bireyin fiziksel ve psikolojik iyilik hali için önemli bir özellik olarak değerlendirilmektedir.

1.3.1. Grup Aidiyeti

Grup kavramı, birbirleriyle belli bir rol ve statü ilişkileri içinde olan bireylerden oluşan ve grubu ilgilendiren bir durum söz konusu olduğunda grubun üyelerinin davranışlarını düzenleyici, kendine ait bir takım normları ve değerleri olan sosyal bir birimdir (Şerif ve Şerif, 1996). Bu doğrultuda bakıldığında bir kalabalığın grup olarak nitelendirilmesi için bazı gerekli ön koşullar vardır. Bunlar, etkileşim halinde olan birden fazla birey, ortak amaç, ortak norm ve son olarak grup olduğuna dair hissiyat ve bilinçlilik (Kağıtçıbaşı, 2006).

Birey ve grup ilişkisine bakıldığında, İnceoğlu (2011)'na göre bireylerin tutumları, grubun kurallarını, inanç ve değerlerini yansıtmaya eğilimindedir. Bu eğilim, bireyin tutumlarını koruyabilmesi için grup desteğinin gerekliliği ve ihtiyacı ile örtüştüğünü, bireyin grup kurallarına uymasının önemini vurgularken, bu kuralların grupta yer alan bireylerin nasıl hareket etmeleri gerektiği, nasıl düşünceleri gerektiği konusunda belirleyici bir unsur, tutum ve eylemlerle ilgili olmalarından dolayı merkezi ve aynı zamanda ciddi önem taşır. Bu merkezi kuralların dışına çıkmak grup içinde suç sayılmakta ve gruptaki diğerleri tarafından bu durum hoş karşılanmamaktadır.

Bireyin gruplar arasında hangi grubu seçeceği, hangisine yöneleceği ve hangisinden uzak duracağı konusunda seçim yapabildiği durumlarda, önyargılara karşı daha dirençli olduğu söylenebilir. Bireyin belli bir grubu seçmedeki etkenlerden birisi o gruba aidiyet duygusudur. Kendini bir gruba ait hisseden birey, başkalarından destek ve ilgi görmenin yanında, yaşanan toplumsal olaylarda bilgilendirme gibi gereksinimlerini de karşılamaktadır. Aynı zamanda birey kendine güven ortamı sağlamak için grupla aidiyet ilişkisi kurması önemli bir unsurdur (Alptekin, 2011).

1.3.2. Mesleki Aidiyet

Mesleki aidiyet, bireyin yaptığı mesleğe karşı tutumuna ilişkin bir terimdir (Şimşek, 2013). Güney (2004) ise mesleki aidiyeti, bireylerin mesleği ile özdeşleşmesi olarak tanımlamaktadır. Baysal ve Paksoy (1999)'a göre mesleki aidiyet, bireylerin spesifik bir dalda beceri kazanmak ve o dalda uzmanlaşmak üzere yaptığı çalışmalar neticesinde mesleğinin hayatındaki yeri ve önemi ile ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Mesleki aidiyet, bireyin işi ile ilgili farklı tutum ve davranışları ile ilişkilidir, aynı zamanda bireyin mesleği ile ilgili hedeflerini de içerir (Greenfield ve ark., 2008).

1.3.3. Bir İhtiyaç Olarak Aidiyet

Aidiyet kavramının önemi, psikoloji tarihinde sürekli vurgulanmış ve psikoloji literatüründe aidiyet bir ihtiyaç olarak ele alınmıştır. Ait olma ihtiyacı bireylerin geçmişte yaşadıkları sosyal deneyimlerine dayalı olarak da yorumlanmıştır (Gardner ve ark., 2000).

Bunun yanında bireyler, ait olma ihtiyaçlarını karşılamadığında veya o duyguyu hissetmediğinde bir takım psikolojik sorunlar yaşayabilirler. Buna örnek olarak, bir birey çocukluk döneminde ait olmadığını hissetmişse, çocukluk döneminde topluma katkı sağlamak yerine davranışlarını kendini korumaya yönlendirir. Birey çocukluktan yetişkinliğe geçene kadar koruyucu durumlar daha da katılaşmaktadır. Bireyler ait olduklarını hissetmediği sürece davranışları daha rahatsız edici boyuta ulaşır ve bu sebeple diğer bireylerden daha az güvenilir kişiler gibi algılanırlar (Ferguson, 2010).

Shifron (2010)'a göre bireyin geliştirdiği birçok bağımlılık, hedef odaklı davranışlardan meydana gelmektedir. Bireyin geliştirdiği bu hedef, dışlanmanın varoluşsal kaygısından ve önemsizlik hissinden kaçmaktır. Geliştirilen bu hedefe ulaşması için, onun ait olmasına yardım eden bir durumu aşırı bir şekilde yapmasıyla ulaşılmaktadır. Buna örnek olarak, anoreksiya olan bir birey, kilo vermenin önemli bir durum olduğu kabulü taşıyan bir grupta kabul edilir. Kompulsif bireyler, temizliğe aşırı şekilde hizmet ederek başkalarına da yardımda bulunduklarını düşünürler. Kumara düşkün birey, ailesi için daha fazla para kazanmak adına bunu yaptığını savunur. Burada ortak hedefin çaresiz ait olma ihtiyacı olduğu görülmektedir. Fakat zarar verici ve aşırı bir şekilde yapılmakta, bunun sonucu olarak bağımlılığın oluştuğunu ifade etmektedir.

Ait olma ihtiyacının giderilmemesinin, bireyin sosyal ilişkileri üzerine etkisine bakıldığında, sosyal sapmalara sebep olduğu ve bunun sonucunda sosyal anhedoni ve sosyal kaygı gibi durumların yaşandığı görülmektedir. Sosyal anhedoni ve sosyal kaygı, bireyin sosyal ilişkiler başlatmada ilgisizliği, geri çekilme ve sosyal iletişimden haz almaması gibi durumların yanında aynı zamanda ait olma ihtiyacının var olduğu ancak bir takım sebeplerden dolayı engellenmiş olduğu durumlarda da ortaya çıkmaktadır (Brown ve ark, 2007).

1.3.4. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisinde Ait Olma ve Sevgi İhtiyacı

Birey, fizyolojik ve güvenlik ihtiyacını karşıladıktan sonra, yaşadığı toplum ve sosyal ortam içinde başkaları ile iletişim kurma, başkaları tarafından varlığının kabul edilmesi, sevmek, arkadaşlık, bir arada olma, sevilme, bir partner/eş bulma gibi faktörlerin etkili olduğu ihtiyaçlar kendini hissettirmektedir. Bu ihtiyaçlar basamağında insanın sosyal bir varlık olduğu vurgulanmaktadır (Eren, 1989). Bu basamaktaki ihtiyaç bireylerin bir arada yaşama içgüdüleri ile bağlantılı olduğu savunulmaktadır (Eroğlu, 2009).

İhtiyaçlar hiyerarşisinin 5 temel ihtiyacından biri olan ait olma ihtiyacı, fizyolojik ve güvenlik ihtiyaçları giderildiğinde ortaya çıkmaktadır. Bireyin diğerleri ile ilişki kurma arzusu ortaya çıkmakta ve ona odaklanmaya başlayınca ait olma ihtiyacını hissettirmeye başlamaktadır. Bir partner, çocuk, arkadaş sahibi olma ve evlenmek istemeyi içermektedir (Poston, 2009).

1.4.Problem

Varoluşçu yaklaşımı benimseyen kişiler, insanın doğasını tanımlarken kaygı kavramı üzerinde yoğun zaman harcamakla beraber kaygı kavramını insanın doğasının en önemli durumu olarak görmektedirler.

Bireyler, gündelik hayatlarında çeşitli kaygılar yaşamakla birlikte bu gündelik kaygılar ile varoluşsal kaygı arasında net bir ayrım bulunmaktadır. Varoluşu yaklaşımı benimseyenler varoluşsal kaygının, bireyin yaşamında temel ve evrensel bir durum olduğunu ve bireylerin çok azının bu kaygıyı saf hali ile deneyimleneceğini vurgulamaktadırlar (Kıraç, 2007).

Toplumun ve bireylerin ruh sağlığı değişkenliği bakımından en önemli faktörün aidiyet olduğunu belirten Adler, bireylerin hayatlarındaki aile, iş arkadaşlığı, dostluk olarak nitelendirilen bu üç önemli gruba ait olmanın varoluşsal bir önemi olduğunu vurgulamaktadır (Shifron, 2010).

1.5.Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin varoluşsal kaygı düzeyleri ait olma düzeylerini anlamlı şekilde yordamakta mıdır?” şeklinde belirlenmiştir.

1.6.Amaç

Bu araştırmanın ana amacı rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin varoluşsal kaygılarının ait olma düzeylerini yordama gücünün incelenmesidir.

1.7.Önem

Aidiyet kavramı daha çok sosyoloji, siyaset bilimi gibi alanların literatüründe araştırma konusu olmuşken, psikolojik danışmanlık alanında yapılan araştırmalarda da önemini arttırmaya başlanıldığı gözlemlenmiştir. Aidiyet yoksunluğu bir boşluk hissi yaratabilmekte, bu hisler kaygı düzeylerini artırıcı ve psikolojik bütünlüğü zedeleyici sonuçlar ortaya koyabilmektedir. Bu kaygılardan bazıları da varoluşsal kaygılardır. Bu iki değişkenin birbirini ne düzeyde etkilediği konusundaki çalışmalara literatürde karşılaşılmamıştır. Özellikle psikolojik danışmanlık alanında eğitim gören öğrencilerin bu kaygı ve aidiyet duygularını hangi düzeyde yaşadığı mesleki gelişim ve yeterliliklerini etkileyebilir. Araştırmanın bu açıdan alandaki bilgilere katkı sağlayacağı, benzer araştırmalar için veri sağlayacağı ve özellikle psikolojik danışmanların söz konusu değişkenlere ilişkin farkındalıklarını artıracığı umulmaktadır.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri analizinde kullanılan teknikler açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmanın modeli, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli olarak tasarlanmıştır. İlişkisel tarama, geçmişte var olan veya hale devam eden durumu betimlemek amacı ile kullanılan bir modeldir. İlişkisel tarama modelinde, araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişki, karşılaştırma ya da korelasyon şeklinde iki türde incelenmektedir. Korelasyon türü ilişkisel tarama, araştırmanın

değişkenleri arasında birlikte bir değişimin söz konusu olup olmadığı, değişim var ise bunun yönünü belirlemek için kullanılmaktadır (Karasar, 2012). Bu araştırmada, İstanbul'da eğitim gören rehberlik ve psikolojik danışmanlık lisans öğrencilerinin ait olma ile varoluşsal kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim-öğretim yılı içerisinde İstanbul ili sınırları içerisinde devlet ve özel yükseköğretim kurumlarında rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. İstanbul ilinde Devlet (5) Özel (12) toplam 17 üniversitede psikolojik danışmanlık ve rehberlik eğitimi verilmektedir. Örneklem için küme örnekleme kullanılmış olup, her üniversite bir küme olarak kabul edilmiştir.

Bu okul türlerinden tesadüfi (random) oransız küme örnekleme yöntemi ile Anadolu ve Avrupa yakalarından okullar seçilmiştir. Ölçekler, ilgili üniversitede eğitim gören rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerine uygulanmıştır. Örneklem 2 devlet 4 özel üniversite olmak üzere toplamda 6 kümeden oluşmaktadır. Araştırmada toplamda 705 öğrenciye ulaşılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, Yıkılmaz (2016) tarafından geliştirilen Varoluşsal Kaygılar Ölçeği ve Ersanlı ve Koçyiğit (2013) tarafından geliştirilen Ait Olma Ölçeği kullanılmıştır.

2.3.1. Varoluşsal Kaygılar Ölçeği

Yıkılmaz (2016) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipli bir ölçek olup toplamda 25 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar, Ölüm Kaygısı (5 madde), Anlamsızlık Kaygısı (10 madde), Özgürlük Kaygısı (5 madde), Yalıtılmışlık Kaygısı (5 madde) olarak yapılandırılmıştır. ölçekte 11 madde ters olarak puanlanmaktadır Varoluşsal Kaygılar Ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 125 en düşük puan ise 25 olarak hesaplanmıştır. Bireyin ölçekten aldığı puanın yüksekliği, varoluşsal kaygı düzeyinin yüksek olduğunu, alınan düşük puanın ise varoluşsal kaygı düzeyinin düşük olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin güvenirliğini test etmek için yapılan istatistiksel analizler sonucunda Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı $\alpha=,85$ olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına bakıldığında, Ölüm Kaygısı alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı $\alpha=,79$ olarak, Anlamsızlık Kaygısı alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı $\alpha=,87$ olarak, Özgürlük Kaygısı alt boyutunun katsayısı $\alpha=,71$ olarak, Yalıtılmışlık Kaygısı alt boyutunun katsayısı $\alpha=,70$ olarak hesaplanmıştır (Yıkılmaz, 2016).

2.3.2. Ait Olma Ölçeği

Ersanlı ve Koçyiğit (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 'Hiç Katılmıyorum' ile 'Tamamen Katılıyorum' arasında '1' den '5' kadar derecelendirilen 5'li likert tipli bir ölçek olup toplamda 22

maddeden ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, Aileye Ait Olma alt boyutu (6 madde), Arkadaş Grubuna Ait Olma alt boyutu (7 madde), Mesleğe Ait Olma alt boyutu (9 madde) olarak yapılandırılmıştır. Ölçekte 4 madde ters puanlamakta, diğer maddeler düz olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin güvenirliğini test etmek için yapılan istatistiksel analizler sonucunda Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı $\alpha=,90$ olarak hesaplanmıştır. Aileye Ait Olma alt boyutu iç tutarlılık kat sayısı $\alpha=,88$ olarak, Arkadaş Grubuna Ait Olma alt boyutu iç tutarlılık kat sayısı $\alpha=,89$ olarak, Mesleğe Ait Olma alt boyutu iç tutarlılık kat sayısı $\alpha=,88$ olarak hesaplanmıştır (Ersanlı ve Koçyiğit, 2013).

2.4. Verilerin Toplanması

Yapılan bu araştırmaların verileri, 2017-2018 eğitim öğretim yılında, İstanbul ilinde örnekleme dâhil edilen Devlet ve Vakıf üniversitelerinde eğitim gören Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğrencilerinden toplanmıştır. Araştırmanın verilerinin toplandığı Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi ve Bahçeşehir Üniversitesi'nden gerekli resmi izinler alınıp uygulanmıştır. Uygulama esnasında, ders sorumlularından izin alınarak dersin müsait bölümünde öğrencilere Kişisel Bilgi Formu, Varoluşsal Kaygılar Ölçeği, Ait Olma Ölçeği uygulanmıştır.

2.5. Verilerin Çözümlemesi Ve Yorumlanması

Yapılan araştırmada veri toplama araçları uygulandıktan sonra, hatalı, eksik ve boş bırakılan ölçekler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Örneklemde elde edilen verilerle öncelikle Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğrencilerinin demografik değişkenlerinin frekans ve yüzde dağılımı çıkarılmıştır. Örneklem grubunu oluşturan Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik öğrencilerinin, Varoluşsal Kaygılar Ölçeği ve Ait Olma Ölçeğinden aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere Pearson korelasyon analizi, yordama işlemleri için de basit standart regresyon analizi uygulanmıştır.

3. Bulgular

Tablo 1. Cinsiyet Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Erkek	127	18.0	18.0	18.0
Kız	578	82.0	82.0	100.0
Toplam	705	100.0	100.0	

Tablo 1'de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturanların 578'i (%82.0) kız; 127'si (%18.0) erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 2. Yaş Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
18-19	179	25.4	25.4	25.4
20-21	325	46.1	46.1	71.5
22-23	159	22.6	22.6	94.0
23 üstü	42	6.0	6.0	100.0
Toplam	705	100.0	100.0	

Tablo2’de görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 325’İ (%46.1)20-21yaş grubunda; 179’u (%25.4) 18-19yaş grubunda; 159’u(%22.6) 22-23 yaş grubunda; 42’si(%6.0) 23 üstü yaş grubunda bulunmaktadır.

Tablo 3. Sınıf Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
1.Sınıf	198	28.1	28.1	28.1
2. Sınıf	161	22.8	22.8	50.9
3. Sınıf	191	27.1	27.1	78.0
4. Sınıf	155	22.0	22.0	100.0
Toplam	705	100.0	100.0	

Tablo 3’te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 198’İ (%28.1) 1.sınıf; 191’i (%27.1) 3.sınıf; 161’i(%22.8) 2.sınıf; 155’i(%22.0) 4.sınıf grubunda bulunmaktadır.

Tablo 4. Sosyoekonomik Seviye Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Düşük	7	1.0	1.0	1.0
Orta Altı	30	4.3	4.3	5.2
Orta	501	71.1	71.1	76.3
Orta Üstü	140	19.9	19.9	96.2
Üst	27	3.8	3.8	100.0
Toplam	705	100.0	100.0	

Tablo 4’te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 501’İ (%71.1) orta; 140’ı(%19.9) orta üstü;30’u(%4.3)orta altı; 27’si(%3.8) üst;7’si(%1.0) düşük sosyoekonomik seviye grubunda bulunmaktadır.

Tablo 5. Üniversite Türü Değişkeni İçin Frekans ve Yüzde Değerleri

Gruplar	<i>f</i>	%	% _{gec}	% _{yig}
Devlet	344	48.8	48.8	48.8
Vakıf	361	51.2	51.2	100.0
Toplam	705	100.0	100.0	

Tablo 5’te görüldüğü üzere, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin 361’i (%51.2) vakıf; 344’ü(%48.8)devlet üniversitesinde eğitim gören öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 6. Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları ile Aidiyet Ölçeği Arkadaş Grubuna Ait Olma Alt Boyutu Arasında Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları

Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları	Aidiyet Ölçeği Arkadaş Grubuna Ait Olma Alt Boyutu		
	N	r	p
Anlamsızlık Kaygısı	705	-.326	.000
Yalıtılmışlık Kaygısı	705	-.485	.000
Ölüm Kaygısı	705	-.098	.009
Özgürlük Kaygısı	705	-.266	.000
Varoluşsal Kaygı Toplam	705	-.438	.000

Tablo 6’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan bireylerin Aidiyet Ölçeği arkadaş grubuna ait olma alt boyutu ile Varoluşsal Kaygı ölçeği alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda Aidiyet Ölçeği arkadaş grubuna ait olma alt boyutu ile Varoluşsal Kaygı Ölçeği toplam puan ve alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır.

Tablo 7. Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları ile Aidiyet Ölçeği Arkadaş Grubuna Ait Olma Alt Boyutu Arasında Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değ.	F	p	R	R ²	D. R ²	β	t	p
Anlamsızlık Kaygısı	AÖ Arkadaş Grubuna Ait Olma	83.865	.000	.326	.107	.105	-.326	-9.158	.000
Yalıtılmışlık Kaygısı		216.445	.000	.485	.235	.234	-.485	-14.712	.000
Ölüm Kaygısı		6.770	.009	.098	.010	.008	-.098	-2.602	.009
Özgürlük Kaygısı		53.595	.000	.266	.071	.070	-.266	-7.321	.000
Varoluşsal Kaygı Toplam		167.214	.000	.438	.192	.191	-.438	-12.931	.000

Tablo 7’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan bireylerin Varoluşsal Kaygı ölçeği alt boyut puanlarının Aidiyet Ölçeği arkadaş grubuna ait olma alt boyutu puanlarını anlamlı şekilde açıklayıp açıklamadığını belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonucunda tüm alt boyutlar için regresyon modelleri uygun bulunmuştur ($F_{min}=6.77$; $p<.01$ – $F_{max}=216.87$; $p<.001$). İşlemlerin ardından anlamsızlık kaygısı ($r^2=.11$; $p<.001$); yalıtılmışlık kaygısı ($r^2=.23$; $p<.001$); ölüm kaygısı ($r^2=.01$; $p<.001$); özgürlük kaygısı ($r^2=.07$; $p<.001$) alt boyutları ve Varoluşsal Kaygı Ölçeği toplam puanlarının ($r^2=.19$; $p<.001$) istatistiksel olarak Aidiyet Ölçeği arkadaş grubuna ait olma alt boyutunu anlamlı şekilde açıkladığı saptanmıştır.

Tablo 8. Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları ile Aidiyet Ölçeği Aileye Ait Olma Alt Boyutu Arasında Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları

Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları	Aidiyet Ölçeği Aileye Ait Olma Alt Boyutu		
	N	r	p
Anlamsızlık Kaygısı	705	-.261	.000
Yalıtılmışlık Kaygısı	705	-.380	.000
Ölüm Kaygısı	705	-.121	.001
Özgürlük Kaygısı	705	-.191	.000
Varoluşsal Kaygı Toplam	705	-.357	.000

Tablo 8’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan bireylerin Aidiyet Ölçeği aileye ait olma alt boyutu ile Varoluşsal Kaygı ölçeği alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda Aidiyet Ölçeği aileye ait olma alt boyutu ile Varoluşsal Kaygı Ölçeği toplam puan ve alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır.

Tablo 9. Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları ile Aidiyet Ölçeği Aileye Ait Olma Alt Boyutu Arasında Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Değ.	F	p	R	R ²	D. R ²	β	t	p
Anlamsızlık Kaygısı	AÖ Aileye Ait Olma	51.543	.000	.261	.068	.067	-.261	-7.179	.000
Yalıtılmışlık Kaygısı		118.923	.000	.380	.145	.143	-.380	-10.905	.000
Ölüm Kaygısı		10.457	.001	.121	.015	.013	-.121	-3.234	.001
Özgürlük Kaygısı		26.701	.000	.191	.037	.035	-.191	-5.167	.000
Varoluşsal Kaygı Toplam		102.652	.000	.357	.127	.126	-.357	-10.132	.000

Tablo 9’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan bireylerin Varoluşsal Kaygı ölçeği alt boyut puanlarının Aidiyet Ölçeği aileye ait olma alt boyutu puanlarını anlamlı şekilde açıklayıp açıklamadığını belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonucunda tüm alt boyutlar için regresyon modelleri uygun bulunmuştur ($F_{min}=10.92$; $p<.01$ – $F_{max}=118.92$; $p<.001$). İşlemlerin ardından anlamsızlık kaygısı ($r^2=.07$; $p<.001$); yalıtılmışlık kaygısı ($r^2=.14$; $p<.001$); ölüm kaygısı ($r^2=.13$; $p<.001$); özgürlük kaygısı ($r^2=.04$; $p<.001$) alt boyutları ve Varoluşsal Kaygı Ölçeği toplam puanlarının ($r^2=.13$; $p<.001$) istatistiksel olarak Aidiyet Ölçeği aileye ait olma alt boyutunu anlamlı şekilde açıkladığı saptanmıştır.

Tablo 10. Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları ile Aidiyet Ölçeği Mesleğe Ait Olma Alt Boyutu Arasında Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları

Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları	Aidiyet Ölçeği Mesleğe Ait Olma Alt Boyutu		
	N	r	p
Anlamsızlık Kaygısı	705	-.447	.000
Yalıtılmışlık Kaygısı	705	-.312	.000
Ölüm Kaygısı	705	-.110	.004
Özgürlük Kaygısı	705	-.183	.000
Varoluşsal Kaygı Toplam	705	-.422	.000

Tablo 10’da görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan bireylerin Aidiyet Ölçeği mesleğe ait olma alt boyutu ile Varoluşsal Kaygı ölçeği alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda Aidiyet Ölçeği mesleğe ait olma alt boyutu ile Varoluşsal Kaygı Ölçeği toplam puan ve alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır.

Tablo 11. Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları ile Aidiyet Ölçeği Mesleğe Ait Olma Alt Boyutu Arasında Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Deg.	F	p	R	R ²	D. R ²	β	t	p
Anlamsızlık Kaygısı	AÖ Mesleğe Ait Olma	175.878	.000	.447	.200	.199	-.447	-13.262	.000
Yalıtılmışlık Kaygısı		75.993	.000	.312	.098	.096	-.312	-8.717	.000
Ölüm Kaygısı		8.537	.004	.110	.012	.011	-.110	-2.922	.004
Özgürlük Kaygısı		24.463	.000	.183	.034	.032	-.183	-4.946	.000
Varoluşsal Kaygı Toplam		152.389	.000	.422	.178	.177	-.422	-12.345	.000

Tablo 11’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan bireylerin Varoluşsal Kaygı ölçeği alt boyut puanlarının Aidiyet Ölçeği mesleğe ait olma alt boyutu puanlarını anlamlı şekilde açıklayıp açıklamadığını belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonucunda tüm alt boyutlar için regresyon modelleri uygun bulunmuştur ($F_{min}=8.54$; $p<.01$ – $F_{max}=175.88$; $p<.001$). İşlemlerin ardından anlamsızlık kaygısı ($r^2=.20$; $p<.001$); yalıtılmışlık kaygısı ($r^2=.10$; $p<.001$); ölüm kaygısı ($r^2=.01$; $p<.001$); özgürlük kaygısı ($r^2=.03$; $p<.001$) alt boyutları ve Varoluşsal Kaygı Ölçeği toplam puanlarının ($r^2=.18$; $p<.001$) istatistiksel olarak Aidiyet Ölçeği mesleğe ait olma alt boyutunu anlamlı şekilde açıkladığı saptanmıştır.

Tablo 12. Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları ile Aidiyet Ölçeği Toplam Puanları Arasında Yapılan Korelasyon Analizi Sonuçları

Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları	Aidiyet Ölçeği Toplam Puanları		
	N	r	p
Anlamsızlık Kaygısı	705	-.463	.000
Yalıtılmışlık Kaygısı	705	-.497	.000
Ölüm Kaygısı	705	-.141	.000
Özgürlük Kaygısı	705	-.273	.000
Varoluşsal Kaygı Toplam	705	-.529	.000

Tablo 12’de görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan bireylerin Aidiyet Ölçeği toplam puanları ile Varoluşsal Kaygı ölçeği alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda Aidiyet Ölçeği toplam puanları ile Varoluşsal Kaygı Ölçeği toplam puan ve alt boyutları arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır.

Tablo 13. Varoluşsal Kaygı Ölçeği Alt Boyutları ile Aidiyet Ölçeği Toplam Puanları Arasında Yapılan Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Bağımlı Deg.	F	p	R	R ²	D. R ²	β	t	p
Anlamsızlık Kaygısı	Toplam AÖ Puanları	192.337	.000	.463	.215	.214	-.463	-13.869	.000
Yalıtılmışlık Kaygısı		230.607	.000	.497	.247	.246	-.497	-15.186	.000
Ölüm Kaygısı		14.169	.000	.141	.020	.018	-.141	-3.764	.000
Özgürlük Kaygısı		56.632	.000	.273	.075	.073	-.273	-7.525	.000
Varoluşsal Kaygı Toplam		272.696	.000	.529	.279	.278	-.529	-16.514	.000

Tablo 13'te görüldüğü üzere örneklem grubunu oluşturan bireylerin Varoluşsal Kaygı ölçeği alt boyut puanlarının Aidiyet Ölçeği toplam puanları puanlarını anlamlı şekilde açıklayıp açıklamadığını belirlemek amacıyla yapılan regresyon analizi sonucunda tüm alt boyutlar için regresyon modelleri uygun bulunmuştur ($F_{min}=14.17$; $p<.001$ – $F_{max}=272.70$; $p<.001$). İşlemlerin ardından anlamsızlık kaygısı ($r^2=.21$; $p<.001$); yalıtılmışlık kaygısı ($r^2=.25$; $p<.001$); ölüm kaygısı ($r^2=.02$; $p<.001$); özgürlük kaygısı ($r^2=.07$; $p<.001$) alt boyutları ve Varoluşsal Kaygı Ölçeği toplam puanlarının ($r^2=.28$; $p<.001$) istatistiksel olarak Aidiyet Ölçeği toplam puanları alt boyutunu anlamlı şekilde açıkladığı saptanmıştır.

4. Sonuç ve Tartışma

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin varoluşsal kaygı alt boyutları ve toplam puanları arkadaş grubuna ait olma düzeyleri arasında negatif yönde bir ilişki vardır. Ait olma düzeyleri yükseldikçe varoluşsal kaygılar azalmaktadır. Bireylerin kendilerini bir gruba ait ve bağlı hissetmeleri kendi kişilerarası ilişkilerini olumlu yönde etkilemekle beraber yalnızlık hissini azaltabildiği, arkadaş grubunun ortak hedeflerinin olup bu hedefler doğrultusunda bir amaç ve anlam geliştirerek grubun baskınlığını kabul edip gücünü hissettiklerinden dolayı daha az varoluşsal kaygılar geliştirdikleri yönünde yorumlanabilir.

Overup ve ark (2017) yaptıkları çalışmada bağlanma kaygısı ile aidiyet arasında negatif yönde ilişki bulmuşlardır. Bir gruba veya aileye bağlanmanın ait olmayı olumlu etkilediğini savunmaktadırlar. Mak ve ark(2018) yaptıkları çalışmada gençlerin kendilerini yalnız hissetmesi ve duygusal olarak arkadaş gruplarından uzak hissetmesi ile sosyal kaygı arasında negatif ilişki bulmuşlardır. Gençlerin kendini yalnız hissetmesi ve duygusal uzaklıkları onların sosyal kaygılarını arttırmakta, bunun önlenmesi için sosyal etkileşimi ve arkadaş ilişkilerinin güçlendirilmesini gerektiğini vurgulamışlardır. Tolan (2002) yaptığı çalışmada, sürekli kaygı ve kişiler arası şemalar boyutlarından baskınlık boyutu arasında negatif bir ilişki bulmuştur. Bunu ilişkilerde yaşanan kontrol ve güçlülük duygularının artmasıyla beraber, kaygının azaldığı yönünde yorumlamıştır. Bu sonuçlar mevcut araştırmayı destekler niteliktedir.

Yapılan regresyon analizleri sonucunda anlamsızlık kaygısı arkadaş grubuna ait olma alt boyutunu %11'ni açıklamaktadır Bireylerin arkadaş grubunda aradıkları anlamı bulabildikleri yönünde yorumlanabilir. Ölüm kaygısı arkadaş grubuna ait olma alt boyutunu %1'ni açıklamaktadır. Bu oranın

çok düşük olması arkadaş grubunda belli bir grup dinamiği ile hareket etmek ve gruptan alınana maddi manevi destek sonucu ölüm ile ilgili kaygı ve düşüncelerden uzaklaştıkları yönünde yorumlanabilir. Özgürlük kaygısı arkadaş grubuna ait olma alt boyutunu %7'sini açıklamaktadır. Bireylerin arkadaş grubunda, grubun ortak hedef ve iletişim dili içerisinde kendilerini daha özgür hissettikleri yönünde yorumlanabilir. Yalıtılmışlık kaygısı arkadaş grubuna ait olma alt boyutunu %23'nü açıklamaktadır. Bu oranın diğer alt boyutlara göre yüksek olması bireylerin ait oldukları grup dışında kendilerini diğer gruplardan uzak tutma eğiliminde oldukları, yazılı olmayan grup kuralları içerisinde hareket etme, düşünce geliştirme gibi eğilimlerden dolayı olduğu yorumlanabilir. Varoluşsal kaygı ölçeği toplam puanı arkadaş grubuna ait olma alt boyutunu %19'unu açıklamaktadır.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin varoluşsal kaygı alt boyutları ve toplam puanları mesleğe ait olma düzeyleri arasında negatif yönde bir ilişki vardır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaptıkları mesleki tercihlerinin kendileri ve varoluşlarını gerçekleştirebilecekleri bir tercih olduğu, mesleki değerleri içselleştirip ait olma düzeyleri yükseldikçe varoluşsal kaygılarının azaldığı yorumu yapılabilir.

Eren (2018) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının sahip oldukları değerlerle sosyal kaygı arasında negatif yönde bir ilişki bulmuştur. Bu değerler mesleki değerlerden oluşmaktadır. Bu sonuç mevcut araştırmayı destekler niteliktedir.

Anlamsızlık kaygısı mesleğe ait olma alt boyutunu %20'sini açıklamaktadır. Diğer alt boyutlara göre bu oranın yüksek olması bireylerin mevcut mesleklerin kendilerini maddi manevi olarak tatmin etmedikleri, yaptıkları meslek tercihlerinin kendilerine ne kadar uygun olduğunu sorguladıkları veya uygun bulmadıkları yönünde yorumlanabilir. Ölüm kaygısı mesleğe ait olma alt boyutunu %1'ni açıklamaktadır. Bu oranın düşük olması rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin mesleki özelliklerine bakıldığında, danışanlarının hayatlarına dokunabildikleri, onların sorunlarına çözümler getirdikleri, yaşadıkları hayatın daha mutlu olabilmesi adına yönlendirmelerde bulunarak hem danışanlarını hem kendilerini ölüm ile ilgili düşüncelerden uzak tuttuğu yönünde yorumlanabilir. Özgürlük kaygısı mesleğe ait olma alt boyutunu %3'nü açıklamaktadır. Mesleki aidiyet hisseden öğrencilerin, küçük bir kısmının sadece kendini mesleklerinde özgürce ifade edemediği yönünde yorumlanabilir. Yalıtılmışlık kaygısı mesleğe ait olma alt boyutunu %10'nunu açıklamaktadır. Mesleğine aidiyet hisseden bireylerin az bir kısmı toplum ve bireylerden kendini yalıtılmış hissetmekte. Özellikle rehberlik ve psikolojik danışmanlık mesleğinin, bireylerin ruhsal bütünlüğü ve toplum içinde uyumlu davranışlar sergilemesini yardımcı olmayı hedefleyen mesleklerden bir tanesi olduğundan dolayı bu oranın düşük olduğu yönünde yorumlanabilir. Varoluşsal kaygı ölçeği toplam puanı mesleğe ait olma alt boyutunu %18'ni açıklamaktadır.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin varoluşsal kaygı alt boyutları ve toplam puanları aileye ait olma düzeyleri arasında negatif yönde bir ilişki vardır. Araştırmaya katılan öğrencilerin aileye ait olma düzeyleri arttıkça varoluşsal kaygı düzeyleri azalmaktadır. Aile bireylerin kendini güvende hissettiği en önemli kurum olmakla birlikte, aile içindeki ritüeller, kalıplaşan alışkanlıklar, aile içinde

kullanılan dil, kültürel alışkanlıklar, aileden hissedilen sevgi koruma hissi, aile içindeki birlik, ailenin maddi manevi desteği gibi duygular varoluşsal kaygı düzeyini azalttığı yönünde yorumlanabilir.

Baltacı (2010) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin algıladıkları aile desteği ile sosyal kaygı arasında negatif yönlü bir ilişki bulmuştur. Ailelerinden yeterli sosyal desteği gören bireylerin sosyal kaygılarının düşük olduğunu ifade etmiştir. Ümmet (2007) yaptığı çalışmada sosyal kaygı ile aile ortamı arasında negatif yönlü bir ilişki bulmuştur. Aile birliğine sahip bireylerin sosyal kaygılarının daha düşük olduğunu belirtmiştir. Malaquias ve ark (2015) yaptıkları çalışmada aile ritüelleri ile depresyon arasında negatif bir ilişki bulmuşlardır. Ayrıca aile ritüellerinin kaygıyı azaltmakta dolaylı bir etkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Demirsu (2018) yaptığı çalışmada anneye ilişkin algılanan duygusal sıcaklık arttıkça sürekli kaygı düzeyinin azaldığını tespit etmiştir. Mannuzza ve ark (2002) yaptıkları çalışmada ebeveyn sıcaklığı ile kaygı arasında negatif bir ilişki olduğunu bulmuştur. Bu sonuçlar mevcut araştırmayı destekler niteliktedir.

Yapılan regresyon analizleri sonucunda anlamsızlık kaygısı aileye ait olma alt boyutunu %7'sini açıklamaktadır. Ailenin verdiği maddi manevi destek bireylerin anlam duygusunu geliştirdiği yönünde yorumlanabilir. Ölüm kaygısı aileye ait olma alt boyutunu %13'nü açıklamaktadır. Burada aileye olan bağlılık ve onları kaybetme korkusunun etkisinden dolayı bu oran daha yüksek çıktığı yönünde yorumlanabilir. Özgürlük kaygısı aileye ait olma alt boyutunu %4'nü açıklamaktadır. Bu oranın düşük olması bireylerin aile içindeki düşüncelerini özgürce ifade edebilmeleri, ve ailenin onların özgür tercihlerini destekleyip müdahale etmemelerinden kaynaklı olduğu yorumu yapılabilir. Yalıtılmışlık kaygısı aileye ait olma alt boyutunu %14'ünü açıklamaktadır. Aile gelenek ve kültürünün bireylerde oluşturduğu değerler onların sosyal ilişkilerinde bu değerler doğrultusunda sosyal çevre edindikleri ve bir kısmının bu değerlerin etkisi ile kendini diğer bireylerden yalıtılmış hissettiği yönünde yorumlanabilir. Varoluşsal kaygı ölçeği toplam aileye ait olma alt boyutunu %13'ünü açıklamaktadır.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinin varoluşsal kaygı alt boyutları ve toplam puanları ait olma düzeyleri arasında negatif yönde bir ilişki vardır. Araştırmaya katılan öğrencilerin ait olma düzeyleri arttıkça varoluşsal kaygı düzeyleri azaldığı görülmektedir. Bu sonuç ait olma ihtiyacının veya bireyin kendini bir gruba ait hissetmesinin ne kadar önemli bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçla beraber tek başına bir gruba ait olmadan veya bireysel bir yaşam tarzını benimseyerek yaşayan bireylerin varoluşsal kaygı düzeylerinin yüksek olduğu yönünde yorumlanabilir.

Bir gruba, mesleğe, aile ait olmak bireylerin yalnızlığını azaltarak daha az kaygı verici ortam sunduğu, bu sebepten dolayı bireyleri daha çok sosyal destek aramaya yönelttiği yönünde yorumlanabilir. Uğur (2018) yaptığı çalışmada sosyal kaygı ile yalnızlık arasında pozitif bir ilişki tespit etmiştir. Kendini yalnız bir gruba veya bir yere ait hissetmeyenlerin sosyal kaygılarının yükseldiği görülmektedir. Özdemir (2013) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin kaygı ve psikolojik belirti düzeylerinin kullanılan stresle başa çıkma tarzları ile ilişkisine bakıldığında, sosyal destek arama yaklaşımı ile sürekli kaygı düzeyleri arasında negatif bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Bu sonuçlar mevcut araştırmayı destekler niteliktedir.

Yapılan regresyon analizleri sonucunda anlamsızlık kaygısı alt boyutu ait olma toplam puanının %21'ini açıklamaktadır. Ait olma bireylere anlam katan temel bir ihtiyaç olduğu, ait oldukları grup içinde anlam buldukları ve değer gördükleri yönünde yorumlanabilir. Ölüm kaygısı alt boyutu ait olma toplam puanının %2'sini açıklamaktadır. Aidiyet ihtiyacının giderilmesi bireylerdeki yaşam arzusunu arttırdığı küçük bir kısmın ölüm kaygıları geliştirdiği yönünde yorumlanabilir. Özgürlük kaygısı alt boyutu ait olma toplam puanının %7'sini açıklamaktadır. Ait olunan grup içinde düşünce ve eylemlerini daha özgür yapılabildiği yönünde yorumlanabilir. Yalıtılmışlık kaygısı alt boyutu ait olma toplam puanının %25'ünü açıklamaktadır. Bu oranın yüksek çıkması, bir grubun üyesi olmak doğal olarak karşı grubu oluşturduğu, ait olunan grubun değerleri ve yargıları bireyleri diğer grup ve bireylerden yalıtılmış hissi uyandırdığı yönünde yorumlanabilir. Varoluşsal kaygı ölçeği toplam puanı ait olma toplam puanının %28'ni açıklamaktadır. Ait olmanın temel bir ihtiyaç olduğu bireylerin psikolojik sağlığını korumada etkisi olduğu, gelecek ve o an ki durum hakkında geliştirilen kaygıyı olumlu olarak etkilediği yönünde yorumlanabilir.

4.1.Araştırmacıya Öneriler

Bu çalışma 2017-2018 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde eğitim gören rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Mevcut araştırmanın genel amacı ile ortaklaşabilecek yeni çalışmalarda farklı il örneklemleri ve farklı bölüm öğrencileri ile tekrarlanabilir. Mevcut çalışma öğrenciler ile gerçekleştirilmiş yeni çalışmalarda mezun olanlarla özellikle mesleki aidiyet düzeylerinin mezun ve eğitim görenler arasındaki farkın incelenmesi açısından tekrarlanabilir.

Mevcut araştırmada aileye aidiyet alt boyutu ile varoluşsal kaygı arasında negatif ilişki olduğu tespit edilmiştir, bunun yanında sosyoekonomik seviyesi yüksek olan katılımcıların aile aidiyet puanları daha yüksek çıkmıştır. Bu sebeple aile değerleri ve tutumlarının, aile yapılarının, aidiyet ve kaygıya olan etkisinin incelendiği araştırmalar katkı sağlayabilir.

4.2.Uygulayıcılara Öneriler

Mevcut araştırma sonuçlarına ve ilgili alanyazına bakıldığında varoluşsal kaygıyı azaltan etkenlerden birisinin aidiyet olduğu görülmektedir. Aileden başlayarak okul ve arkadaş ilişkileriyle devam eden bu süreçler aidiyet duygusunda önemli rol oynamaktadır. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık mesleğini özellikle okullarda gerçekleştirenler, rehberlik etkinlikleri ve dersleri kapsamında, öğrencilerin kendilerini ait hissedebilecekleri bir okul algısı, kendilerini ait hissedebilecekleri akran ilişkileri ve grupları oluşturmak adına etkinlikler düzenleyebilirler. Ayrıca kaygıyı giderici en önemli etkenlerden biriside aile ve onlara karşı hissedilen güven, bu sebeple aileleri bilinçlendirmek adına, ailelere aidiyet hakkında gerekli konferans, anne-baba eğitimi gibi etkinlikler düzenlenebilir. Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencileri mesleki eğitimleri sırasında mesleki gelişim süreçlerine önem vermeleri, meslek hayatlarına başladıklarında kullanacakları etkinlik, teknik, farklı eğitim anlayışları, danışmanlık

becerilerini geliştirecek eğitimlere katılmaları aidiyet düzeylerinin yükselterek daha az kaygı hissettirebilir.

Kaynakça

- Alptekin, D. (2011). *Toplumsal aidiyet ve gençlik: Üniversite gençliğinin aidiyeti üzerine sosyolojik bir araştırma*. Doktora Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır.
- Baltacı, Ö. (2010). *Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygı, sosyal destek ve problem çözme yaklaşımları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *The American Psychological Association*(117), 497-529.
- Baumeister, R. F. & Tice, D. (1990). Anxiety and social exclusion. *Journal of Social and Clinical Psychology*, (9). 165-195.
- Baysal, A. C., & Paksoy, M. (1999). Mesleğe ve örgüte bağlılığın çok yönlü incelenmesinde Meyer-Allen modeli. *İ.Ü. İşletme Fakültesi Dergisi*, 28(1), 7-15.
- Brown, L. H., Silvia, P. J., Myin-Germeys, I., & Kwapil, T. R. (2007). When the need to belong goes wrong: The expression of social anhedonia and social anxiety in daily life. *Psychological Science*, 18(9), 778-782.
- Bruggen, V., Vos, J., Westerhof, G., Bohlmeijer, E., & Glas, G. (2014). Systematic review of existential anxiety instruments. *Journal of Humanistic Psychology*(2), 173-201.
- Corey, G. (2008). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları*. (T. Ergene, Çev.) Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Çüçen, A. K. (2015). *Martin Heidegger: Varlık ve zaman*. İstanbul: Sentez Yayıncılık.
- Demirsu, Ö. (2018). *Üniversite öğrencilerinde algılanan ebeveyn tutumları ile sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkide psikolojik dayanıklılığın ve kaygı duyarlılığının aracı rolleri*. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır.
- Duru, E. (2007). Sosyal bağlılık ölçeğinin Türk kültürüne uyarlaması. *Eurasia Journal of Educational Research*(26), 85-94.
- Duru, E. (2015). Genel aidiyet ölçeğinin psikometrik özellikleri: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 125-135.
- Eren, E. (1989). *Yönetim psikolojisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, İşletme İktisadi Enstitüsü Yayınları.

- Eren, E. (2018). *Öğretmen adalarının sahip olduğu değerler, sosyal kaygı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır
- Eroğlu, F. (2009). *Davranış bilimleri*. İstanbul: Beta Yayınları.
- Ersanlı, K., & Koçyiğit, M. (2013). Ait Olma Ölçeği'nin Psikometrik Özellikleri, *Turkish Studies Sosyal Bilimler Sayısı*, 8(12), 751-764.
- Ferguson, E. D. (2010). Adles's innovative contributions regarding the need to belong. *The Journal of Individual Psychology*, 66(1), 1-7.
- Frankl, V. E. (2014). *İnsanın anlam arayışı*. (S.Budak, Çev.) İstanbul: Okuyan Us.
- Fromm, E. (2011). *Özgürlükten kaçış*. (Ş. Yeğin, Çev.) İstanbul: Payel Yayınları.
- Greenfield, A. C., Norman, C. S., & Wier, B. (2008). Tehe effect of ethical orientation and professional commitment on earnings management behavior. *Journal of Business Ethics*(83), 419-434.
- Gardner, W. L., Pickett, C., & Brewer, M. B. (2000). Social exlusion and selective memory: How the need to belong influences memory for social event. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(4), 486-496.
- Geçtan, E. (1974). Varoluşsal psikolojinin temel ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 13-17.
- Geçtan, E. (2000). *Psikanaliz ve sonrası*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Göka, E. (1997). *Varoluşun psikiyatrisi*. Ankara: Vadi Yayınları.
- Gürsoy, K. (1987). *Jean Paul Sartre ateizminin doğurduğu problemler*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Güney, S. (2004). *Açıklamalı yönetim-organizasyon ve örgütsel davranış terimler sözlüğü*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Hagerty, B., & Patusky, K. (1995). Developing a measure of sense of belonging. *Nursing Research*(44), 9-13.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum algı iletişim*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2006). *Yeni insan ve insanlar*. Ankara: Evrim Yayınevi.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kıraç, F. (2007). *Dindarlık eğilimi, varoluşsal kaygı ve psikolojik sağlık*. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır.
- Levett-Jones, T., Lathlean, J., Maguire, J., & McMillan, M. (2007). Belongingness: A critique of the concept and implications for nursing education. *Nurse Education Today*(27), 210-218.
- Mak, H., Fosco, Gregory., Feinberg, Mark. (2018). The role of family for youth friendships: Examining a social anxiety mechanism. *Journal of Youth and Adolescence*, 47 (2), 306-320.

- Malaquias, S. Crespo, C. Francisco, R. (2015). How do adolescents benefit from family rituals? Links to social connectedness, depression and anxiety. *Journal of Child and Family Studies*, 24 (10), 3009-3017.
- Manuzza, S. Klein, R. Moulton, J. Scarfone, N. Mal-loy, P. Vosburg, S. (2002). Anxiety sensitivity among children of parents with anxiety disorders: *A controlled high-risk study*. *Journal of Anxiety* (16), 135-148.
- May, R. (2012). *Varoluşun keşfi*. (A. Babacan, Çev.) İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- May, R. (2013). *Kendini arayan insan*. (K. Işık, Çev.) İstanbul: Okuyan Us.
- Onur, B. (2000). *Gelişim psikolojisi*. Ankara: İmge Kitapevi.
- Overlup, C., Mclean, E., Brunson, J., Coffman, A. (2017). Belonging, burdensomeness, and self-compassion as mediators of the association between attachment and depression. *Journal of Social and Clinical Psychology* (36), 675-703.
- Özdemir, İ. (2013). *Aile yanında yaşayan ve ailesinden ayrı yaşayan üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek, stresle başa çıkma tarzları, kaygı düzeyleri ve psikolojik belirtileri açısından karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır
- Poston, B. (2009). Maslow's hierarchy of needs. *The Surgical Technologist*, 347-355.
- Shifron, R. (2010). Adler's need to belong: Mental health. *The Journal of Individual Psychology*, 66(1), 10-29.
- Şerif, M., & Şerif, C. W. (1996). *Sosyal psikolojiye giriş* (Cilt II). (M. Atakay, & A. Yavuz, Çev.) İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Şimşek, Ş. (2013). *Yönetim ve organizasyon*. İstanbul: Danışman Yayınları.
- Tillich, P. (2014). *Olmak cesareti*. (F. C. Dansuk, Çev.) İstanbul: Okuyan Us.
- Tolan, Ö. (2002). *Üniversite öğrencilerinde kaygı belirtileri ve bağlanma biçimleri ile kişilerarası şemalar arasındaki ilişkiler*. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır.
- Uğur, A. (2018). *Üniversite öğrencilerindeki sosyal kaygı düzeyinin, alkol, yalnızlık düzeyi ve sosyal medya kullanım sıklığı ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır.
- Ümmet, D. (2007). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygının cinsiyet rolleri ve aile ortamı bağlamında incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır.
- Yalom, I. D. (2001). *Varoluşsal psikoterapi*. (Z. Babayiğit, Çev.) İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Yıkılmaz, M. (2016). *Üniversite öğrencilerinde varoluşsal kaygı: Erken dönem uyum bozucu şemalar, kontrol odağı ve travma sonrası gelişimin yordayıcılığı*. Doktora Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> adresinden alınmıştır.

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ